

בלבבי משכון אבנה

נקודה מתוך הפרשה

מקץ

בפרשתנו (מא, ב - ז) מתוארים חלומות פרעה וישנם מספר שינויים בלשון התורה:

בפסוק ב נאמר "שָׁבַע פְּלוֹת יְפוֹת מֶרְאֶה וּבְרִיאַת בֶּשֶׂר", וכן בפסוק ג' נאמר "רָעוֹת מֶרְאֶה וְדִקּוֹת בֶּשֶׂר", אבל בפסוק ד' כשנאמר "וְתֹאכְלֶנָּה הַפְּלוֹת רָעוֹת הַמֶּרְאֶה וְדִקּוֹת הַבֶּשֶׂר אֵת שָׁבַע הַפְּלוֹת יְפוֹת הַמֶּרְאֶה וְהַבְּרִיאַת" חסרה המילה - בשר (בְּרִיאַת בֶּשֶׂר).

יש לצרף לקושיה את השוני במילים כשפרעה מספר ליוסף על חלומותיו.

ביאור מורינו הרב שליט"א

חֵל, ר"ל בריא וחזק, עכ"ל. ולפ"ז כאשר הפרות הרעות והדקות אוכלות את הפרות הבריאות בשר, יש בכך ב' חלקים: א. שפרות דקות וחלושות בכחם לאכול פרות שמנות וחזקות. ב. כיצד פרות דקות בשר יכולות לאכול פרות שמנות בשר ויתר על כן לֹא נִדְעַל כִּי־בָאוּ אֶל־קִרְפָּנָה וּמִרְאִיהֶן רָע כְּאִשֶּׁר בְּתַחֲלָה כמ"ש בפסוק כא. ובחלום שחלם עיקר הדגש היה על כך שחלשות אוכלות חזקות ולכן עיקר הדגש בריאות, לשון חזק, בריא אולם, לפי תפיסת פרעה.

אולם כאשר סיפר ליוסף, הוסיף את הדגש הנוסף שלא נִדְעַל כִּי־בָאוּ אֶל־קִרְפָּנָה וּמִרְאִיהֶן רָע כְּאִשֶּׁר בְּתַחֲלָה.

והנה שורש בריאות בשר הוא באשה, שכתוב בה (בראשית ב, כא) "וַיִּסְגֹּר בֶּשֶׂר תַּחְתָּנָה" וכתב בגבורות דוד (עמוס ד, א) וז"ל, פרות הבשן הני נשי השרים בשומרון, ועל כי היו מתענגות ושמנות מרוב כל, המשילים אל הפרות הרועות בבשן במרעה שמן, שהן שמנות ובריאות בשר עכ"ל. ועיין רש"י ורד"ק (שם). ואצל הנשים אין עיקר כוח בריא לשון חזק ותוקף, אלא לשון של בריאות בשר, שומן, ותואר הנראה.

וזה עיקר מדרגת מצרים, שעליה נאמר (ירמיהו מו, כ) "עֲגֹלָה יִפְה־פִּיָּה מִצְרַיִם", ולכן לקח פרעה את שרה, כי היתה יפת מראה.

בְּרִיאַת בֶּשֶׂר פרשו (פסיקתא זוטרותא מקץ נא, ב): שמנות, וכן הוא אומר (שופטים ג, יז) "וַעֲגֹלֹן אִישׁ בְּרִיא מְאֹד".

וביאר בכלי יקר (פסוק א) וז"ל: וּבְרִיאַת בֶּשֶׂר הוא פירוש על יְפוֹת מֶרְאֶה, כי זולת זה במה יודע אפוא אם הבשר בפנים בריא או חולה, אם לא על ידי מראה שלה המעיד על בריאות הבשר שבפנים, עכ"ל.

אולם בהעמק דבר (פסוק יח) ביאר וז"ל: סיפר שראה שהמה בריאות, היינו שמנות וגם נפוחות מעיבור, עכ"ל. כעניין דאיתא (ב"ק מט ע"א) דנופחא של עיבור נותן תואר יפה לבהמה, דנראית שמנה יותר ובריאת בשר לבד, עכ"ל.

ובאמת שתחילה כתוב (שם, ב) "יְפוֹת מֶרְאֶה וּבְרִיאַת בֶּשֶׂר", ולהלן (שם, יח) כשסיפר פרעה ליוסף מה ראה כתוב "בְּרִיאַת בֶּשֶׂר וְיִפְתַּת תֶּאֱר" (ובשינויים הללו - ראה תנחומא מקץ ג', וילמדנו ד"ה וירק את חניכיו, ורבינו בחיי (שם, יח) וז"ל: אין פרעה מספר בחלומו ליוסף כמו שראה ממש, עכ"ל). והבן שיש בחינת בריאות בשר שנותן ביטוי ליפות מראה, כמ"ש בכלי יקר. ויש בריאות בשר שתולדתו יפות מראה, כמ"ש בהעמק דבר.

וכתב הרד"ק (ספר השורשים ערך שמן) וז"ל, ועל דרך ההשאלה, (שופטים ג, כט) כָּל־שֶׁמֶן וְכָל־אִישׁ